

Komentáře k programu nové předsedkyně Evropské komise Ursuly von der Leyenové

(výběr z části programu věnované hospodářské a sociální politice Evropské unie přinášíme na straně 12)

Uplatňují se technokraté, scházejí státníci

Martin Potůček

Komentář charakterizuje možné dopady uplatnění zmíněného dokumentu na sociální politiku členských zemí EU. Konstatuje jeho programově deklaratorní charakter a všímá si skutečnosti, že zadání pro sociální politiku nemá charakter jednoznačných a vynutitelných cílů. Lze očekávat Evropskou komisí již v minulosti uplatňovaný prioritní důraz na ekonomický rozvoj a následné další odcizování občanů EU tomuto společenství.

Zdá se mi, že nejvýstižnější charakteristikou tohoto dvaadvacetistránkového dokumentu je, že představuje – bez jakékoli analytické a argumentační části – seznam návrhů komplexních strategií, integrovaných

komplexních přístupů, pilířů, programů, akčních plánů, závazných opatření, souboru opatření, záruk, kvót, případně paktů.

Kontinuitu dosavadního přístupu Evropské komise k sociální problematice potvr-

zuje skutečnost, že problematice sociálních podmínek života občanů EU není věnována ani jediná ze šesti navrhovaných samostatných „průřezových oblastí“ pro Evropu. Tematicky nejbliže k tomu má oblast

20-21 FÓRUM sociální politiky 4/2019

nazvaná „Hospodářství, které pracuje ve prospěch lidí“. Hned druhý odstavec jejího podrobnějšího popisu zní: „*Jsem pyšná na evropské sociálně tržní hospodářství. Právě to umožňuje našim ekonomikám růst - a vytlačuje chudobu a nerovnost. Zajišťuje, aby na prvním místě stály sociální spravedlnost a sociální zabezpečení.*“ A o dva odstavce dále: „Náš cíl, kterým je klimaticky neutrální a zdravá planeta, musí být postaven na silném a odolném sociálně tržním hospodářství. To, co chceme do tohoto přechodu vložit, musíme nejprve získat.“ Zde ožívá mantra mainstreamových ekonomů: abychom měli prostředky na sociální politiku, musíme si na ni nejprve vydělat. Nemohu než smutně konstatovat, že oba citované odstavce si zásadním způsobem odporují. Stojí sociální spravedlnost a sociální zabezpečení na prvním místě, nebo si, tak jak se tradičně uplatňují pravidla jednotného trhu Evropskou komisí, Evropskou centrální bankou a Evropským soudním dvorem, na ně budeme muset nejprve vydělat?

Novinkou v programu paní předsedkyně je ustavení nového fondu pro spravedlivou transformaci. Není jasné, o jako transformaci se má jednat. Ať tak či onak, vtírá se pochybnost, může-li být nějaká operace spravedlivá - a zda má smysl podporovat ji a nikoli to, co případně nakonec způsobí...

Paní předsedkyně hodlá kromě mnoha jiných programových dokumentů předložit také akční plán pro plné provádění evropského pilíře sociálních práv. Ti z nás, kteří mají zkušenost s tím, jak před lety v praxi dopadlo naplňování Lisabonské strategie prostřednictvím otevřené metody koordinace, asi už předem tuší, jaké budou výsledky takového na národní úrovni nezávazného a nevynutitelného dokumentu.

Je zřejmé, že absence kapacit strategického vládnutí, které by bylo schopno identifikovat existující a možná budoucí inhereční vnitřní pnutí a vnější ohrožení evropského svazku, potrvá i nadále. Uplatňují se technokraté, scházejí státníci. To, obávám se, evropský lid neuspokojí. Bez institucionální reformy, která by občanům Evropské

unie nabídla ne slova, nýbrž přímé důkazy o tom, že je sociálně vlídná a spravedlivá, se bude proces evropského sjednocování, který tak úspěšně začal ve druhé polovině minulého století, rozměňovat a dále erodovat. Jsem stále přesvědčen, že posilování procesu evropské integrace představuje jedinou šanci pro zajištění dobré budoucnosti pro Českou republiku. Proto mne obsah tohoto dokumentu nejen zaskočil, ale hlavně docela vážně znepokojil.

Prof. PhDr. Martin Potůček, CSc. MSc. (potucek@fsv.cuni.cz) pracuje na Fakultě sociálních věd Univerzity Karlovy, CESES FSV UK (Center for Social and Economic Strategies), Smetanovo nábř. 5, 110 01. Zabývá se zkoumáním, koncipováním a výukou veřejné a sociální politiky se zaměřením na regulační funkce trhu, státu a občanského sektoru, na problémy vládnutí a na reformu veřejné správy a veřejných služeb (včetně důchodové reformy). Na tato i jiná témata vydal řadu publikací (viz <http://www.martinpotucek.com>).